

Truyện Ngắn
Chủ đề: quê tôi
Tác giả: Bích Vân

TÂN ĐỊNH XÓM TÔI...

Lời giới thiệu: Tôi, sinh ra ở Tân Định, lớn lên ở Tân Định và đi vượt biên từ Tân Định nên hẳn ai viết về Tân Định là tôi chúm mũi đọc. Tôi không biết Bích Vân là ai nhưng cô có giọng văn ý nhị, tinh nghịch vừa giễu cợt vừa hoài niệm. Bích Vân đem cho tôi biết bao kỷ niệm, trả về cho ngôi phố có nhà thờ Thiên Phước từng chi tiết phố xá. Duy có hai chi tiết nhỏ chưa thật chính xác: Chú Hòa bán xi-rô đối diện trường Thiên Phước ngâm xi-rô với dứa chứ không phải chanh muối và Tân Định cũng bị Việt cộng tấn công vào Tết Mậu Thân. Nhà tôi ở số 422 Hai Bà Trưng là hiệu Đại Ngọc trong hình, ở ngã ba Trần Quang Khải, Hai Bà Trưng, Yên Đỗ. Đêm mừng hai Tết, đặc công nằm vùng xuất phát từ hiệu phở Bình ở số 7 Yên Đỗ tấn công binh-đình Mỹ kế bảo sanh viện Lương Kim Vi. Nhà tôi ngay đối diện, chứng kiến lính Mỹ trên sân thượng bắn trả xuống lòng đường, đạn ghim vào cửa sắt reo xèo xèo. Đến sáng 4 xác Việt cộng nằm tênh hênh trên đất, trực thăng bốc lính Mỹ đi và ông Ngô Toại chủ hiệu phở Bình bị Cảnh sát Dã chiến VNCH còng tay. Chi tiết khác: rạp Mô-Đục sau này đổi tên là rạp Kinh Đô, còn rạp Kinh Thành chuyên trình diễn cải lương. Rạp sang nhất vẫn là rạp Văn Hoa, thứ nhì là Casino Đa-Kao bên cạnh thạch chè Hiền Khánh và Hải Ký Mì Gia ở ngã ba Mạc Đĩnh Chi-Đình Tiên Hoàng. Tiệm uốn tóc nổi tiếng là tiệm Tân Hồng Kông gần hiệu Giày Gia không xa kem Mai Lan và hiệu nhiếp ảnh Chí Mỹ cũng đối diện rạp Kinh Thành.

Giọng văn của Bích Vân âm áp, êm đềm, trả về cho Tân Định những thanh bình của trước lúc nước mất nhà tan. Cảm ơn Bích Vân. -Trần Vũ.

Tôi đi để lại đường xưa

Cùng bao kỷ niệm nắng mưa bên đời...

Chả hiểu tại sao, nhưng hễ cứ nghe ai nhắc hoặc nói đến hai chữ Tân Định là tôi lại thấy lòng nao nao, xúc động một cách kỳ lạ. Không kèm được. Chỉ mới nghe đến hai chữ Tân Định không thôi là đã thấy cả một quãng đời thơ ấu thân tiên như hiện ra trước mắt với biết bao kỷ niệm vui buồn thân yêu, cả một thời mới lớn vô tư đầy mơ với mộng, và cũng cả... một thời “đôi đời” khôn đôn chậy vật lúc nào cũng chỉ nghĩ đến cái ăn, cái mặc...

Đã ở Sài Gòn, ai mà chả biết hoặc chưa từng đi ngang qua nhà thờ Tân Định? Qua Hai Bà Trưng, con đường chính nối liền Phú Nhuận và... cứ thế đi thẳng tấp lên Trung Tâm Sài Gòn. Đi thẳng ra chỗ tượng Đức Trần Hưng Đạo ở bên Bạch Đằng, giang sơn của Hải Quân, thì có lẽ chính xác hơn, nhưng đường phố Catinat và Bonard cũng đã nằm lần gần đầu đấy, chỉ cách có vài bước. Cái đất Tân Định của tôi có nhiều... thứ nổi tiếng lắm nhé. Rất rất nhiều thứ. Những nhân vật trứ danh của vùng quận nhất Tân Định nói chung, và khu Nhà Thờ của tôi nói riêng, thì... ối thôi hăng hà vô số, nhớ sao cho hết, và kể sao cho xuể? Một thí dụ nôm na thôi, tầm thường thôi, nhưng chắc chắn sẽ còn rất nhiều người vào lứa tuổi sồn sồn như tôi khó mà quên cho được... Chú Hòa (còn được gọi một cách thân mật là Chí Hòa) có cái xe đẩy bán sirop đá bào ở đầu cái hẻm đối diện với nhà thờ Tân Định. Những buổi trưa nắng gắt mà được sà vào giằm giằm khuấy khuấy một ly “đá nhận” thoang thoang chút mùi chanh muối rồi chắm chắm mút mút từng muỗng đá bào có xịt xịt tí sirop màu xanh màu đỏ, thì cứ gọi là... coi ông mặt trời như... no-pa, đã khát và mát ruột gì đâu!!!

Lại nhớ hồi tôi còn đầu tắt mặt tối với cái quán café cóc (sau 1975 ấy mà, buôn bán nhì nhằng chỉ mong kiếm đủ tiền đi chợ hằng ngày thôi, có mấy ai mà chẳng phải thế, như tôi, nhỉ?) cũng ở ngay đầu hẻm, đã biết bao lần chú Hòa thương hại “giải vây” cho tôi vay tạm từng cục nước đá BGI để tôi phục vụ bán café “sữa đá” hay “đen đá” cho những người vừa tan lễ nhà thờ ừa vào hàng loạt... khiến tôi lính quýnh tíu tíu pha pha chế chế luôn tay không kịp thở và cái thứ hàng gì tôi bày bán cũng hết sạch nhẵn, chỉ trong nháy nháy, sau những giờ tan lễ ngày Chủ Nhật.

Cái quán café cóc của tôi thật ra thì... chả có mấy người còn nhớ đến, nhưng nức tiếng lắm lắm cả Sài Gòn lẫn Chợ Lớn là (quán đàng hoàng) Café Thu Hương nằm gần ngã tư đèn xanh đèn đỏ Hiền Vương (Mayer cũ). Ngày xưa, lúc đang còn trong thời kỳ nhặng nhố... sắp sửa thành người lớn, bọn ghìền ngồi café chúng tôi cứ phân vân không biết phải chọn café Văn Hoa Dakao hay Thu Hương Tân Định để được nghe những bài nhạc ngoại quốc “mới ra lò”, thịnh hành nhất, romantique nhất... Văn Hoa thì nhạc hay, âm thanh hay và có mấy cô caissières yé yé xinh xẻo nhưng café lại chỉ tầm tạm thôi, nên chúng tôi đóng đô Thu Hương thường hơn, và lại những hôm lười đi xa, tôi chỉ việc băng qua đường là đã tới, gần xịt.

Gần xít hơn nữa là cái quán bánh xèo Đình Công Tráng, nhộn nhịp từ xế xế chiều cho đến tối khuya, lúc nào cũng tấp nập người và xe. Nghe nói sau gần 40 năm rồi mà đến bây giờ vẫn còn tấp nập xe và người, cả ngày lẫn đêm nữa cơ đây!

Đi quá thêm vài ba bước nữa là tới cái ngõ hẻm của nghệ sĩ Tùng Lâm, danh tiếng thì... cả nước biết. Tôi thường đi băng tắt ngang cái hẻm này mỗi ngày để ra chợ, cái hẻm đâm thẳng vào hông chợ, đầu hẻm có xe nước mía (pha lẫn với dâu Đà Lạt) của chị Tám, trời thần ơi là ngon, nhất là được uống vào những buổi tối cúp điện. Có lẽ chưa có loại nước uống nào trên thế giới, theo tôi nghĩ, mà vừa rẻ, vừa đã khát, vừa ngon lại vừa bổ như nước mía, nếu đừng để ý đến cái đám nhặng xanh bay vùn vũ trên những xác mía đã được ép lấy nước rồi, cũng như những đống mía chưa ép...

Cứ gì phải ra tận ngoài Hà Nội để mò đến Chả Cá Lã Vọng mới thưởng thức cho được cái món chả cá thì là chám mắt tôm? Chả cá Sơn Hải ở ngay ngã ba Lý Trần Quán và Đình Công Tráng (còn gọi là Calmette) mà không ngon ư? Cứ gọi là lịm cả người đi ấy chứ! Và trong cái ngõ hẻm sát kế bên còn có một nhân vật, lúc còn sinh thời, đã từng làm mưa làm gió trong giới điện ảnh hồi đó: tài tử Đoàn Châu Mậu, bố của Tuyên, cô bạn học cùng lớp với tôi ở Marie Curie và cùng học violon với ông xã nhà tôi ở trường Quốc Gia âm nhạc. Một cô bạn tính tình hiền hậu, lành như cục đất, ai nói gì cũng chỉ ngón ngoén cười... Cô bạn này của tôi đã có đạo, trước 1975 một chút, cùng với Đức Huy là một đôi khá nổi tiếng trong làng ca nhạc Sài Gòn.

Cha Tr. của giáo xứ Tân Định những năm 1970 cũng là một nhân vật được nhắc đến khá nhiều, nhất là trong giới trẻ. Một thần tượng, một hiện tượng... lạ thì đúng hơn, đáp ứng được cái “máu hippie” của bọn choai choai chúng tôi thuở bấy giờ. Những buổi lễ của Cha, dành riêng cho giới trẻ, lúc nào cũng đông nghẹt!

Bọn con gái chúng tôi mê nhất là bộ râu quai nón của Cha, giọng nói từ tốn “lịm cả hồn” và những bài giảng rất là giản dị và cởi mở, những bài thánh ca soạn theo thể loại mới, nghe mà cứ “ngơ ngẩn cả người”... vì hay! Tôi biết, đã có khối con chiên ghẻ bỗng dưng trở thành ngoan đạo, chăm chỉ sốt sắng đi lễ nhà thờ không bỏ sót Chúa Nhật nào, cũng chỉ vì... Cha. Và trong số những con chiên ghẻ đó có tôi.

Sát bên nhà thờ Tân Định là trường Thiên Phước. Ngôi trường đạo này là của các Sơ, chỉ nhận toàn con gái và có một đặc điểm rất dễ thương là bắt các nữ sinh phải mặc đồng phục váy màu hồng thay vì mặc váy màu xanh nước biển đậm và blouse trắng như các trường đạo khác (Couvent des Oiseaux, Régina Pacis, và Régina Mundi... chẳng hạn). Cứ đến giờ tan học là cả khu Tân Định nhộn nhịp hẳn lên với một đàn bướm màu hồng khổng lồ riu rít túa ra xúm đông xúm đỏ các gánh hàng rong tấp nập trước cổng trường, trông vui mắt đáo để. Quà vật của vùng Tân Định là có tiếng dầy. Có tiếng là ngon! Mà cũng có tiếng là đất!

Chả thế mà người ta vẫn thường kháo vớ nhau là “Chợ Tân Định chỉ dành riêng cho những dân nhà giàu, bán toàn hàng ‘tuyển’ nên mắc như quý (?). Mà cũng đúng thôi, tiền nào của nấy!”

Chẳng ngoa tí nào sất, thật, dân vùng Tân Định, phần lớn là “có máu mặt” cả mà! Những ngôi nhà lịch sự xinh xắn trong các con hẻm tương đối rộng rãi nếu so với những con hẻm của các vùng khác, và những cửa tiệm khang trang buôn bán sầm uất ngoài mặt đường đã nói lên rằng thì là... Quận Nhất không phải khi không khi không mà được gọi là Quận Nhất, nghĩa là nhất trong các quận của Sài Gòn! Và những lý do để dẫn chứng thì kể đến... mai, mốt cũng chưa hết.

Trước tiên phải kể đến lý do... yên ôn: năm 1968 trong trận Mậu Thân, cái đất Tân Định chả suy sụp một mảy may nào, ở đâu nhón nháo chứ quanh vùng tôi ở vẫn cứ êm ru bà rù. Và kiểm lại trong ký ức, tôi rất ít khi nghe nói tới các băng đảng anh chị xuất thân hay những hành vi phạm pháp xuất phát từ cái xứ Tân Định. Chỉ cần nhiều đó thôi, thế đã đủ là lý do chính đáng hàng đầu chưa nhỉ, để chán vạn dân Sài Gòn... ôm áp giấc mơ có được “hộ khẩu” trong vùng này? Thế thì văn hóa nữa nhé?

Yêm Yêm thư quán trên đường Trần Văn Thạch chắc nhiều người trong giới chữ nghĩa vẫn chưa quên.

Còn nữa, đối diện với chợ Tân Định, ngay đầu cái xóm sát với nhà thuốc bắc Kim Khuê (có trưng một ông hổ to thật to, và thật, đứng chình ình trong tiệm) là chỗ cho mượn sách với một kho truyện phong phú... không thể tả được! Trên thì giới dưới thì sách, thôi thì không thiếu một thể loại hay tác giả danh tiếng nào. Những Văn Bình Z.28, “Lửa cháy Thành Phiên Ngung”, “Thủy Hử” hay Kim Dung hay Duyệt Anh hay Ian Fleming, v.v. đã góp cái vốn kiến thức cho biết bao già trẻ lớn bé không chỉ vùng Tân Định.

Còn giới văn nghệ sĩ tụ tập trong vùng này thì đông vô số kể. Nào là nữ ca sĩ Bạch Quyên và Tuyết Mai của những năm “hồi đó lâu lắm rồi”, nào là nữ diễn viên kịch Mỹ Chi, nào là nữ sĩ Nguyệt Hồ nổi tiếng như còn nhờ tài bói bài Tây...

Nói chi đâu xa, cũng vào đầu những năm 60, ngay trong cái ngõ trước cửa Nhà Thờ của tôi, ông hàng xóm soạn giả Hoàng Khâm là... sô dzách trong làng cải lương. Mỗi tối khuya mà thấy ông bách bộ đi tới rồi lại đi lui, phía bên kia đường nhà thờ, để vắt tim nặn óc viết kịch bản dựng tuồng cho các gánh hát (hạng nhất thôi đấy nhé) là thiên hạ xung quanh nhìn bằng con mắt ngưỡng mộ ghê lắm.

Hiệu uốn tóc Mô-Đéc (dấu sắc) sát bên vách hiệu thuốc tây của nhà tôi cũng được các tài tử giai nhân của cả Sài Gòn tận tình chiếu cố. Cô em Lìn Dí làm chủ tiệm này còn bà chị Lìn Chế có thêm một tiệm nữa, cũng tên Mô-Đéc, nhưng nằm trên đường phố Lê Lợi. Hai tiệm này lúc nào cũng đông nghẹt, nhất là vào những mùa Noel hay Tết, dễ thường khách đến “làm đầu” phải chờ đến cả tiếng đồng hồ mới được phục vụ. Chú Coóng, chú

Cai có những bàn tay bằng vàng, được các bà các cô “tán tiu” nhiều nhất. Cứ vào đây là khắc biết hết tuốt tuồn tuột những chuyện “trong nhà ngoài phố” của... cả làng trên xóm dưới, bảo đảm!

Chỉ cách nhau chưa đầy 3 phút đi bộ, mà cái vùng tôi ở có đến hai rạp ciné. Bên hông chợ là rạp Mô–Độc (dấu nặng) và mặt trước của chợ là rạp Kinh Thành. Hai rạp này thay phiên nhau chiếu những phim Ấn Độ và cao bồi hay ra phết, thỉnh thoảng để thay đổi không khí lại mời các gánh Cải Lương hay Hồ Quảng về trình diễn, làm nghẽn cứng cả xe cộ lưu thông vào những giờ sắp mở màn hay văn tuông.

Đây là những dẫn chứng (mê ly chưa?), liên quan đến “cái đầu”, mà tôi chỉ đại khái sơ qua thôi.

Còn “cái bụng” ư? Hai con đường Hiền Vương và Pasteur với một dãy các hàng phở, món quốc hồn quốc túy vang danh khắp năm châu bốn biển, chả là cái nôi của nền văn hóa ẩm thực của nước Việt Nam đó sao? Dân sành sỏi chỉ ăn phở thịt bò ở Pasteur hay phở gà trên đường Hiền Vương. Và Phở Pasteur đã trở thành bằng hiệu của vô số tiệm Phở, điển hình là ở Boston bên Mỹ, của Mr. Lê D.

Tiệm bán giò chả Bạch Ngọc và Phú Hương, cũng trên đường Hiền Vương thì... lọ là phải ngon, nổi tiếng quá xá trời là ngon không đâu bằng. Bánh dầy, bánh giò, chả cốm, chả quế, giò lụa, giò bò không chê vào đâu được! Ăn giò chả của hai tiệm này với bánh mì nóng hôi hổi của lò Poitou gần đây thì ngon phải biết, quên cả chết!

Ăn rồi lại muốn xơi thêm

No căng nứt bụng, cứ chêm, vẫn thêm...

Tôi còn nhớ, mãi, trong chuyến viếng thăm Little Saigon, cái cảm giác ngạc nhiên đến sững sờ khi bước chân vào lò giò chả Thái Bình trên đường Brookhurst. Cảm khoan chả bò trên tay, cái mùi rau thì là ngào ngạt xộc vào mũi, xông thẳng lên óc. Chao ôi là quen thuộc! Là thân yêu! Trong một lóc chớp, dường như tôi thấy cả một quê hương Việt Nam, cả một bầu trời Tân Định ủa đến trước mặt. Tôi lặng cả người. Từ khi bị xa xứ, gần 20 năm rồi, có lẽ đây là lần đầu tiên tôi được ngửi lại cái mùi chả bò quynn rữ này. Quynn rữ kỳ diệu cái khứu giác. Tôi cắn ngập răng, nghiền ngấu, mê mẩn. Quynn rữ thần tình cái vị giác. Không ngờ cái mùi, cái vị của một món ăn lại có sức khơi dậy kỷ niệm mãnh liệt dường ấy. Tả làm sao cho xiết những xúc động của tôi lúc đó, lúc mang cái tinh túy đặc biệt của xứ sở tôi vào lòng? Cám ơn lò giò chả Thái Bình đã cho tôi tìm lại hương vị độc đáo không bao giờ quên được này. Cám ơn cả Van’s bakery với những ô mai, những bánh mút đủ các loại gọi cho tôi nhớ biết mấy cái tuổi nhỡ nhỡ nhàng nhàng, lúc nào trong túi cũng sẵn, trong miệng cũng ngậm, ghìen ô mai như trẻ con nhai kẹo chewing-gum. Tôi mua nhiều lắm, mỗi thứ ô mai “Bác Việt” mấy lạng, đem về Đức, để khi nhâm nháp thì nhớ ngược trở lại những ngày phiêu lưu, ôi tuyệt vời, bên Cali.

Nhưng thôi, đây là một “thế giới nhớ” khác vẫn rất rất đậm nét (còn mới toanh), bây giờ tôi đang nhớ Tân Định, nhớ cái khu Tân Định của tôi cơ mà.

Đường Đinh Tiên Hoàng

Tôi đang kể đến đâu nhỉ? Gì nữa nhỉ? À, cái quán điểm tâm cơm tấm bì, gần bên trường dạy lái xe hơi của ông nghị sĩ Huyền, cũng vẫn trên đường Hiền Vương, không thể không góp phần vào “nghệ thuật ăn uống” của vùng Tân Định. Cô Mỹ Trinh, cô láng giềng của quán này bây giờ lại góp phần vào nền kịch nghệ hải ngoại bên Mỹ nữa đấy.

Và nhắc đến tiệm hòm Tobia thì không ai là không biết. Không chỉ nổi tiếng ở Việt Nam mà thôi, tôi đã thấy bảng hiệu Tobia ở miền Nam Cali nữa cơ. Hình như bây giờ nằm trên đường Newland street của thành phố Westminster, trước đó thì trên đường Edinger? Không biết tiệm bán hòm này có liên hệ gì với vợ chồng Bùi và Cathy Tobia Tân Định, những người vẫn hay ngồi cùng... chiều với vợ chồng tôi vào những ngày cuối tuần, hồi còn ở bên nhà?

Những “tai to mặt lớn” cũng không thiếu, khét tiếng nhất phải kể đến ngài “Th. đen” với chiếc xe Camaro độc nhất vô nhị, luych (luxe) vô cùng, nhất xứ, vào những năm đầu 70. Đối diện với tư dinh (bên trong cũng luych không kém, sau 1975 trở thành trường Mẫu giáo) của ông vua điện lạnh này là tiệm Trinh shoes. Một biệt danh lẫy lừng trong giới ăn mặc thời trang của Sài Gòn: Hào Trinh shoes, giới trẻ “xịn” thời đó ai mà chẳng biết?

Sở dĩ nói vòng vo, nhắc nhở tùm lum là tại vì... nhớ quá đấy mà. Chẳng là đêm qua nằm mơ, tôi thấy tôi đang đi chợ hoa, những ngày giáp Tết, ở bên nhà, ở Tân Định, ở trước cái cửa hàng Pharmacie nhà tôi. Tự dưng thấy quặn ruột nhớ nhà, nhớ Tân Định, nhớ cái không khí tấp nập không có chỗ len chân trên những ngã đường xung quanh nhà thờ vào những đêm Noel, nhớ cái tíu tít nhộn nhịp mua sắm của những ngày sắp Tết, nhớ lung tung, nhớ đủ thứ, nhớ ơi là nhớ, nhớ quay nhớ quắt, nhớ như điên như dại, nhớ chín ruột chín gan, nhớ quá lắm... Tân Định của tôi ơi!!!

Trong chuyến Mỹ du vừa mới đây, mấy tháng trước, tôi như tìm thấy lại được một phần nào cái hồn của quê hương tôi trên xứ người. Đứng giữa khu Phước Lộc Thọ, bên tai nghe riu rít đủ các thứ giọng của cả 3 miền Trung–Nam–Bắc, trước mặt và xung quanh chỉ toàn những khuôn mặt của người cùng xứ sở, tôi thấy nỗi buồn tha hương vui đi rất rất nhiều. Và dường như tôi hít thở được mùi vị của quê hương tôi đâu đây, trên những tấm bảng hiệu đề chữ Việt, qua những món ăn thức uống thuần túy của dân tộc tôi, và có đôi lúc tôi đã thoáng bắt gặp cái khu Tân Định ngày xưa của tôi, ẩn hiện, bàng bạc, ngay trong khu thương xá này, cách nửa vòng trái đất chứ không phải ở trong lòng nước Việt Nam.

*... Ai về Tân Định xóm tôi
Cho tôi nhắn nhủ đôi lời nhớ thương*

*Xa rồi những sáng mù sương
Hoàng hôn nhạt nắng giáo đường thánh ca
Tôi quỳ hồn bổng mưa sa...*

BV

*Nguồn: Internet eMail by **nhu thanh nguyen** chuyển*

*Đăng ngày Chúa Nhật, September 22, 2024
thư ký dù Khóa 10A—72/SQTB/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*